

תרופת אליל

לדימונה או בלוד, ישא את עצמו. לא חשוב אם הוא יוכל להתחרות בשוקי צרפת, או אם תעלה תוצרתו בארץ פי המש על מחיר אותה תוצרת המיובאת מבריטניה. חשוב שהמפעל יעסיק פועלים, יתן לחם לעולים חדשים, יעזור להגשים את החזון המשיחי של בן-גוריון בנגב הרחוק.

כך הוקמה כלכלה שלמה על כרי עי תרנגולת. אותה תרנגולת הי מטילה את ביציה והחב של השנור והבאקשיש. מה יהיה גורלה כאי שר תפסיק התרנגולת להטיל?

והי המחלה האמיתית. זוהי העובדה האחת והמכרעת: שחלק ניכר מן המשק הישראלי הוא ספילי, מלאכותי, ללא כושר קיום והתחרות. כל היתר אינו חשוב. עתה באה הממשלה - אותה ממשלה שהקימה את המשק הזה בהלוואותיה, שקיימה אותו במאה שערים של מטבע, שהגנה עליו במכס ובסובסידיות ובפרמיות, ור מנהיגה פיחות.

התיאוריה היא: מעתה יצטרכו כל הפועלים האלה לעמוד על רגליהם שלהם. אם יעמדו בתחרות בשוקי-יחון ובשוקי הארץ - טוב, אם לא - יתמוטטו. החלק הספילי של הכלכלה (ואיש אינו יודע מה גודלו של חלק זה!) יגוע ויעלם. יישאר רק החלק הבריאי.

זוהי התיאוריה. השאלה היא: מה תהיה הפראקטיקה?

האם מסוגלת הממשלה ללכת בדרך זו? האם היא מתכוונת בכלל ללכת בה?

אני מטיל ספק בכך.

אם יגוע החלק הספילי של הכלכלה הישראלית, יובטלו הרבה רבבות פועלים ישראליים. מה יעשה בהם? היראקציה הייצוגית חולמת על מצב כזה. כשיש אבטלה גדולה, יורד השכר. תגבר התחרות בין הפועלים. פועלים יעבדו כפליים, בשביל חצי משכורת. אך האם יכולה הממשלה לסבול מצב כזה? הרי הממשלה מכריזה על רצונה ב עליה המונית, וזה רצון כן. יתר על כן, כל עוד לא תכריז בגלוי על דיקטטורה, הרי היא תלוייה, איכשהו, בקולות המוני הפועלים.

ממשלה זו לא תוכל לעמוד בי אבטלה המונית ממושכת. וטוב שלא.

אם כן - מה יעשה בפועלים? האם קיימת תכנית גאונת, גראנדיוזית, לקליטת המוני המובטלים במפעלים חדשים? האם ישנה, באחת המגירות, תכנית סודית להקמת משק ישראלי חדש לגמרי?

האמת הפשוטה היא: אין שום תכנית כזאת. אין שום תכנית כלל.

האגראריה בכלכלה תימשך - ואף תגבר. כל קבוצות-הלתץ העצומות, שנהגו עד כה מחלוקת השנור והבאקשיש, שהרחיחו ושמנו במישר מאה-השערים - יקומו נגד כל נסיון רציני של ריפוי המשק.

כי כל ריפוי פירושו, קודם כל, חיסולן שלהן.

ומאחר שקבוצות-הלתץ מהתת את המישר, את מפא"י, את הממשלה ואת ההסתדרות, אין יכולות הן להיכשלו?

לכן גורל הפיחות הזה יהיה כגורל כל הפיחותים הקודמים. כמה עשירים ית עשרו ממנו. המוני השכירים יסבלו ממנו. ושום דבר לא ישתנה.

כל עוד לא ישתנה הפיחות המישר הכלכלי עצמו.

דולין הורביץ והלירה הישראלית: האמנע רוז חדשה?

זו, שהוא נמנע מלגלות את שורשי המחלה, שהוא מעמיד פנים כאילו הפיחות הוא תרופת-פלא, שהוא משתמש בלהטותים של קוסם השולף שפן מתוך מגבעת - הריהו מעוררת את החשד כי גם הפעם אינו מתכוון לבצע את הניתוח הדרוש.

ואולי גם אינו מסוגל לכך.

מרנו זאת לא פעם: מישר המשק הישראלי מיוחד במינו. אין הוא סוציאלי ליסטי, ואין הוא קאפיטליסטי. הוא לוקה במגרעות של שתי שיטות אלה, מבלי ש יהיה מחונן במעלותיה אף של אחת מהן. המישר הקאפיטליסטי הקלאסי לוקה ב אנארכיה ובאי-צדק. אבל הוא מחונן בכוח המרצה העצום של היוזמה החופשית ו התחרות החופשית.

המישר הסוציאליסטי הקלאסי לוקה ב שררה ביורוקרטית מסורבלת ובחוסר יוד מה אישית. אך הוא מחונן בתיכונן כולל ובתיאום כולל.

ואילו המישר הקיים בכלכלה הישראלית לוקה במונופוליות כמי עטימוחלט, באנרכיה ובאי-צדק. אין הוא מחונן לא בתיכונן ולא ביוזמה חופשית.

השאלה היסודית של משטר כלכלי זה לא היתה: איך להרויח את הכסף? היא היתה: איך לחלק את הכסף, הבא מבלי ש הרחנתו אותו?

לך מן הכסף הור בזובו ללא תר עלת כלשהי. הוא שימש לניפוח מני גנונים ממשלתיים מיותרים, חולק בין מפי לגות, נעלם בכיסוי השחיתות, הביא להת עשרותו של חוג קטן של אלי-הון ספיליים, המקורבים לשלטון. אולם חלק אחר הושקע באמת בהקמת בתי-חרושת, ברכישת אמצעי ייצור.

אלא שהדבר נעשה ללא כל תיכונן של ממש, ככל העולה על דעתו של פקיד פלוני ומשקיץ אלמוני.

הקו היה: לא חשוב אם המפעל, שיקום

יובילוהו עתה אל שערי גן-העדן. הוא אומר: תנו להם הזדמנות. אל תקל קלו את המוראל. הימנעו מביקורת. עזרו ליצור אחיזה של שיתוף-פעולה.

כי הנה המצאנו את התרופה הגדולה, הכלי-יכולה, המרפאה-היאית הכל, תרופת-הפאנטמ העילאית ששמה: פיחות.

וכדרכם של מוכרי תרופת-פאנטמ הוא מביטי ללקוחותיו הרים וגבעות. בנאום ה ארוך, בו פתח את המיכצע, לקט את כל המישאלות של כל החוגים, והכריז עליהן כעל המדיניות החדשה של ממשלת ישראל. איש לא יפסיד. הכל ירחיחו. באורח-פלא תבוא הישועה על כולם.

צריכים רק לעצום את העיניים, ולהאמין.

כך זהו בדיוק מה שאסור לעשות. אסור לעצום את העיניים. ואסור להסי תפק באמונה עזרת.

כי הפיחות איננו תרופת פאנטמ.

הפיחות הנהו מכשיר, ככל מכי שיר אחר. הוא יכול להועיל. הוא יכול להזיק. הכל תלוי בצורת השימוש בו.

הוא יכול להגביר את קצב ההידרדרות של הלירה, להחיש את דהירת האינפלציה, לרושש את ההמונים ולהרוס את המוראל הלאומי.

הוא יכול גם לפעול בכיוון הפוך - לעצור את קצב ההידרדרות, ולהכשיר את הקרקע לתוכנית של הבראה כלכלית אמיתית.

אולם הפיחות כשלעצמו אינו מביא, ואינו יכול להביא, לריפוי המחלה הכלכלית. כי זו הרבה יותר מדי עמוקה ושוורשית מכדי שתרופת-פלא תרפא אותה אוטומטית. גלולות-אספירין יכולות להקל על כאב-ראש, אך הן לא תרפאנה סרטן.

עצם העובדה שלוי אשכול מטשטש אמת

פי תרופת-החצוצרות, ניפנף ה דגלים, נאומי-המוראל, טירטור תופי ה פרסומת והאחירה הכללית של הסתערות, אפשר היה לחשוב כי גייסות הכלכלה של ישראל, בפיקודו של לוי אשכול, חגגו ה שבוע נצחון גדול נוסף.

סגנונם הוא סגנון של צבא עטור-נצחון, המחזיק בידיו את היוזמה, הצועד מהישג אל הישג, אף כי לא הגיע עדיין אל הנצחון הסופי.

הפיחות - כך ניתן לנו להבין - הוא סימן-דרך בנתיב ההישגים והנצחונות. מוצא חשוב שנכבש בסערה.

רוק כשאתה מתגבר על שיפת-המוח הציבורית, על טכסיס הסוגסטיה ההמונית, הנך זוכר כי ההיפך הוא נכון:

הפיחות, הוא בראש וראשונה, הוראה בפשיטת-הרגל הגמורה ר המוחלטת של המדיניות הכלכלית הרשמית בתריסר השנים האחרונות.

הרי במשך תריסר-שנים אמרו לנו: אנו צועדים בצעדי-ענק לקראת עצמאות כלכלית. כלכלתנו מתעצמת והולכת. תעשייתנו מתפתחת. הפער במאון המסחרי של המדינה קטן והולך.

עכשו מודה הממשלה עצמה שכל אלה היו פיתפופי ביצים.

תעשייתנו אמנם גדלה - אך רק ב חממה, כמו פג חולה, כשהיא מוגנת מפני כל משבירות של התחרות נורמלית.

פועלינו היו אומנם מועסקים - אך רבים מהם בעיסוקים ללא כל חשבוני כלכליים, בבתי-חרושת הדומים מבחינה כלכלית לבנייני-קלפים.

העליה החדשה אמנם נקלטה באווריריה-פיחוח - אך עיירות אלה דומות לכפרי פוטיומקי, ופורחות כל עוד מקציבה להן הממשלה סכומי תמיכה אדירים.

הייצוא אמנם גדל - אך רק בזכות פרמי יות גלויות ומוסחת שהממשלה נתנה ל ייצואנים ושהגיעו בממוצע ל-5 לירות ל דולר.

הכלכלה כולה פרחה - אבל רק הודות לזרם הבלתי-מוסק של הון זר שהזרם לתוכה בצורת שלומים, מענקים, מילוחים, מגביות ועוד ועוד.

וכל אותו זמן גדל הפער במאון התש לומים, עד שהגיע בשנת 1961 לסכום של 322.4 מיליון דולר - קפיצה של 38.1 מיליון דולר בשנה אחת בלבד.

כל אזרח בישראל - גבר ואשה, זקן ותינוק - קיבל בשנה האחרונה מתנה בסך 150 דולר (450 לירות לפי השער החדש!) מן הודים הטובים בחוקי-לארץ.

בכל אלה אין כל חדש. אנתנו עצמנו אמרנו זאת פעמים רבות מעל עמודי שבועון זה. החידוש הגדול של השבוע הוא בכך, שעתה מודה בעובדות אלה הממשלה עצמה.

וי אשכול מודה בפשיטת-הרגל הגדור לה. הוא מודה בכך שהכלכלה הישראית אינה מסוגלת להתחרות בשוקי העו לם, וכי התארגנותו של השוק האירופי המשותף עלולה להנחית עליה מכת-מוח. הוא מודה כי בשנות שלטונו התדרדרה הלירה הישראלית מדחי אל דחי, וכי מזה שנים מהחה השער הרשמי שלה מכשיר של רמאות ממלכתית.

הוא מודה שאם יוסף ללכת כי דרך זו, צפויה לכלכלה הישראית - כלומר, למדינת ישראל - חורבן ואכזר.

אולם, הוא אומר, מהיום ישתנה הכל. אנתנו פותחים בדרך חדש.

אותם האנשים שהובילו את ה משק עד עברי פי פחת, הם